

Chinees in de schoolbanken

Van een kwartet met karakters tot een les eten met stokjes

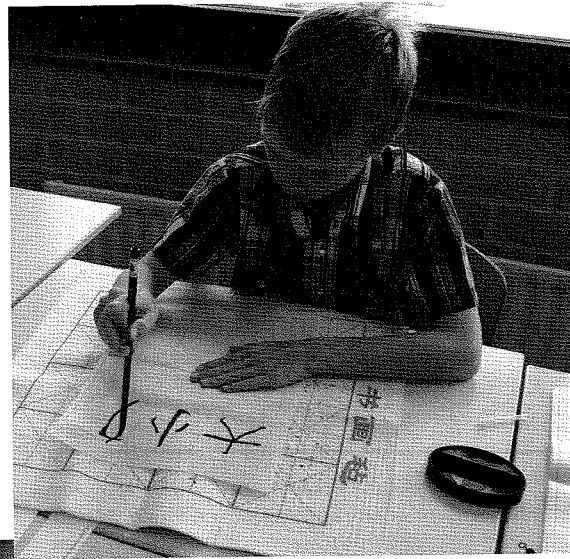
Al zo'n acht jaar wordt Chinese les aangeboden in de schoolbanken van inmiddels ruim vijftig middelbare scholen in Nederland. Op de Guido de Brès-school wordt zelfs Chinese les gegeven aan de laatste groep van de lagere school. Redacteur Aniek van Wirdum nam voor even plaats in de schoolbanken en sprak met leerlingen, docenten en een uitgever van het lesmateriaal. "Chinees is cumulatieve kennis: zonder voorbereiding en herhaling ben je nergens en houd je de lessen al snel niet meer bij."

Een nietsvermoedende toeschouwer zou denken dat de leerlingen van de Guido de Brès-school in Amersfoort in een onbewaakt ogenblik een opstootje zijn gestart: tafels en stoelen zijn aan de kant geschoven, iedereen loopt door de klas en de grond is bestrooid met A4-tjes. In feite zijn ze bezig met Chinees te leren. De papieren op de grond zijn onderdeel van een memory-spel, dat de kinderen traint in het leren van samengestelde Chinese woorden. 你 hoort bij 好, 再 bij 见 en voor het woord vader hebben we natuurlijk de twee 爸's nodig. Het duurt even, en de uitspraak is nog wat onwennig, maar uiteindelijk zijn alle paren bij elkaar gezocht. De oefening is een speelse onderbreking in de lessen Chinees die de leerlingen van groep 8+ van de lagere school sinds februari 2011 kunnen volgen.

Afgestudeerd sinologe en docent Chinees Eveline Klei verzorgt al sinds 2007 lessen op de Guido de Brès. "Ik ben begonnen met een Chinese module," verklaart ze. "Een soort introductie cursus voor kinderen met betrekking tot taal en cultuur van China. De lessen waren bedoeld voor leerlingen uit VWO+ en ik zette zelf het lesmateriaal in elkaar. Dit jaar verzocht de school mij Chinees als een vak te gaan geven aan verschillende klassen, waaronder een masterclass voor leerlingen van groep 8 die op zoek zijn naar wat uitdaging. Uitgeverij Malmberg was net gekomen met promotiemateriaal voor de nieuwe lesboeken Chinees die zij ontwikkeld hadden en wij hebben besloten daarmee te werken."

Naar het Nederlands vertaalde software
Hans Prins, uitgeefmanager bij educatieve uitgeverij Malmberg vertelt hoe het lesmateriaal tot stand is gekomen. "Een aantal jaar geleden zagen wij dat er wat veranderde rond de status van het vak Chinees. Hoewel uit een marktonderzoek bleek dat het uitgeven van Chinees lesmateriaal op de korte termijn niet rendabel zou zijn, besloten wij toch alvast in deze markt te willen zitten, omdat we voor de toekomst groei verwachten. Wij hebben toen lesmateriaal bekeken van IQ Chinese, een ICT-bedrijf uit Taipei. De methode heet Go en is opgedeeld in 8 delen, Go 100 tot en met Go 800, waarin de getallen slaan op het aantal karakters dat de leerlingen in een boek voorgeschoteld krijgen. Wij hebben in eerste instantie de Engelstalige versie van die software geëxploiteerd in Nederland. We kregen een dusdanig positieve reactie van scholen, dat wij besloten de software te vertalen naar het Nederlands. Toen kwam er ook via Sengage, een educatieve uitgeverij uit Singapore een boek van de software uit. Dit pakket van boek en software wordt in Azië al veel gebruikt en wij hebben het nu dus naar het Nederlands vertaald. Een aantal scholen in Nederland gebruikt het ter ondersteuning van korte trajecten, zoals een kennismakingsproject Chinees. Voor de scholen is het een manier om zich te onderscheiden van andere scholen. Scholen zijn in dat opzicht ook bedrijven geworden, die leerlingen willen aantrekken. China wordt steeds belangrijker en door kinderen met Chinese taalles hierop voor te bereiden,

‘Ik vind het wel leuk zo’n vreemde taal. En Chinees is toch de nieuwe wereldtaal’ – Hugo, 12 jaar

voeg je iets toe aan je profilering. Maar de status van Chinees is nog lang niet zeker: het ministerie van onderwijs heeft aangegeven dat het initiatief vanuit de scholen moet komen. Pas daarna gaan zij echt actie ondernemen met betrekking tot de officiële status van Chinees taalonderwijs. Dat is jammer, want momenteel is Chinees vrijwel altijd additioneel aanbod en behoort het nog niet tot het kerncurriculum. Het zou goed zijn als er vanuit het ministerie een richtlijn zou komen waardoor er officieel kan worden vastgesteld hoeveel uur per week je hoeveel materiaal moet behandelen.”

Wat is leuk en wat is haalbaar?

Ook docent Eveline Klei vindt het nu “moeilijk om te bepalen wat de kinderen aankunnen. Ze kunnen karakters schrijven en lezen, basiszinnen spreken en verstaan en simpele gesprekjes voeren. Het is moeilijk om een einddoel te stellen voor jezelf, onder andere omdat er nog geen landelijke standaard is. Het is erg onduidelijk op welke manier het Chinees moet worden getest in het voortgezet onderwijs.” Uitgeef-

manager Prins legt uit waarom: “Het is nog niet officieel vastgelegd welk niveau leerlingen moeten bereiken. De Europese wetgeving waar bijvoorbeeld de examens Frans, Duits en Engels aan gekijkt zijn, is nog niet van toepassing op het vak Chinees. Bovendien zijn er momenteel gewoon te weinig gekwalificeerde docenten Chinees in Nederland. Scholen vinden het leuk als ze Chinees kunnen aanbieden maar de werving van docenten vormt een hoge drempel. Ook is er een gebrek aan mensen die verstand hebben van zowel Chinees als van het ontwikkelen van leermateriaal voor bepaalde doelgroepen. Door deze beperkingen staat het vak nog in de kinderschoenen en zijn scholen huiverig erin te investeren. Het is aan de scholen ons huidige product verder te ontwikkelen, maar wij van Malmberg verwachten dat er nog veel groei zit in deze markt.”

Eveline Klei: “Ja, momenteel is het nog pionierswerk. Het is erg aftasten: wat is leuk en wat is haalbaar en wat kun je doen naast de boeken om het zelf nog leuker te maken? De leerlingen hebben behoefte aan afwisseling en willen vooral dingen doen. Daarom heb ik besloten naast het boek wat alternatieve lesmethoden te ontwikkelen, zoals een *memory*-spel, een kwartet met karakters, kalligrafieles en een les eten met stokjes. Toen we het hadden over het leren zeggen van data, heb ik de leerlingen geboortedagen van bekende Chinese historische figuren laten opzeggen. Zoiets slaat aan. Maar uiteindelijk is herhaling, en dus huiswerk maken, essentieel bij het leren van Chinees. Het is cumulatieve kennis: zonder voorbereiding en herhaling ben je nergens en houd je de lessen al snel niet meer bij. Een uur les in de week is vrij weinig en het is ook moeilijk om op die manier regelmaat te creëren voor de leerlingen.”

‘Scholen vinden Chinees, leuk, nieuw en uitdagend, maar ze werken met beperkingen’ – Hans Prins, uitgeefmanager Malmberg

Taal van de toekomst

Het is duidelijk dat de positie van het vak Chinees nog niet zeker is. Maar het besef dat Chinees als taal steeds belangrijker wordt, is er ook, zelfs onder de allerjongsten. Zo verzekert Hugo van 12 mij dat Chinees “wel leuk is”, maar toch ook vooral “de nieuwe wereldtaal is.” “Ja,” valt klasgenootje Ellen hem bij, “want China doet handel met heel veel andere landen.” De karakters intrigeren alom en het zijn met name die “gekke tekens” die een groot deel van de leerlingen aantrekt. Maar moeilijk vinden ze het wel en arbeidsintensief. “Ja, ze zijn lastig om te schrijven en je moet er zoveel mee oefenen,” vindt Sanne, 15 jaar. “Ik leer thuis eigenlijk meestal niet echt de betekenis. Vaak kijk ik er snel naar voor de les begint. Eén keer per week is heel weinig om iets te leren, je komt maar aan een paar woordjes toe. Om je te kunnen redden, heb je meer les nodig. Ik zou nu niet in China de straat op kunnen, ik weet niet eens hoe je ‘McDonald’s’ moet zeggen!” De laatste twintig minuten van de les gaan over cultuur, elk hoofdstuk telt daarover een blokje. Hans Prins: “De pagina’s over cultuur heeft Malmberg zelf toegevoegd en gemaakt in

samenwerking met Jan van der Putten (voormalig China-correspondent van *de Volkskrant*, red.). Het is iets typisch Nederlands om binnen een taalles kennis van land en volk toe te passen. Het vak is al moeilijk genoeg en op deze manier is het wat leuker en krijgen ze wat meer een referentiekader. Het is de bedoeling dat de docent dit veder zelf aanvult.” Eveline Klei laat de kinderen elke les een documentaire over de eerste keizer van China zien. Dit wordt met enthousiasme ontvangen. Toch lijkt de interesse om met het vak door te gaan nog wat ver te zoeken. Van de kinderen die ik heb geïnterviewd leek er slechts één van plan te zijn verder te gaan met het vak. De kinderen vinden het moeilijk om tijd te vinden voor Chinees naast hun andere huiswerk en de langzame vooruitgang werkt frustrerend. Wellicht is Chinees te intensief om als middelbare-schoolvak te volgen. Maar alle leerlingen zijn het erover eens dat één uur per week in elk geval te weinig is. De opleiding Talen en Culturen van China is onlangs gestart met een post-Master-opleiding tot docent Chinees. Over een jaar of twee zou vanuit deze opleiding een meer regelmatige stroom gekwalificeerde docenten Chinees moeten komen. Hopelijk durven meer scholen het dan aan om Chinees als volwaardig vak aan te bieden. Anders blijft Chinees op de middelbare school steken bij een halfslachtige poging om de nieuwe generatie kennis te laten maken met de taal van de toekomst.

